נר א מיי' פ"ג מהל' מתנות עניים הלכה א ב :

מאן שמעת ליה דאמר מיחו ולא מיחו רבי יהודה וקתני קוצרין ברצון חכמים. וליטעמיך הני ארבעה הוו! אלא סמי מיכן קצירה: ומתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה, אמרו - אבותינו לא הקדישו אלא קורות ואנו נתיר גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה. ובגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וסברי לה כמ"ד אין מעילה בגידולין, ורבנן סברי: נהי דמעילה ליכא איסורא מיהא איכא: ופורצין פרצות: אמר עולא א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל מכבדות דרבנן סברי גזרינן שמא יעלה ויתלוש ואנשי יריחו סברי לא גזרינן שמא יעלה ויתלוש אבל בשל בין הכיפין דברי הכל מותר. א"ל (א) רבא והא מוקצות נינהו! וכי תימא הואיל דחזו לעורבין, השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים *דתנן ר' יהודה אומר אם לא היתה נבילה מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם? א"ל *אין מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דכל מידי דחזי לאיניש לא מקצה ליה מדעתיה מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם, כל מידי דחזי לאיניש דעתיה עלויה, כי אתא רבין א"ר שמעון בן לקיש מחלוקת בשל בין כיפין דרבנן סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם ואנשי יריחו סברי מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם אבל בשל מכבדות דברי הכל אסור גזרינן שמא יעלה ויתלוש: ונותנין פיאה לירק: וליתא להו לאנשי יריחו הא *דתנן כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידולו מן הארץ, ולקיטתו כאחת, ומכניסו לקיום חייב בפיאה. כל שהוא אוכל - פרט לספיחי סטים וקוצה, ונשמר - פרט להפקר, וגידולו מן הארץ - פרט לכמהין ופטריות, ולקיטתן כאחת - פרט לתאנים, ומכניסו לקיום - פרט לירק? א"ר יהודה אמר רב הכא בראשי לפתות עסקינן ומכניסו לקיום ע"י דבר אחר קמיפלגי מר סבר מכניסו לקיום ע"י דבר אחר שמיה קיום ומר סבר לא שמיה קיום: ת"ר בראשונה היו נותנין פיאה ללפת ולכרוב ר' יוסי אומר אף לקפלוט. *ותני' אידך היו נותנין פיאה ללפת ולקפלוט ר"ש אומר אף לכרוב

נימא

מאן שמעת ליה. דנקט לישנא דמיחו ולא מיחו ר' יהודה היא דשמעת ליה לעיל: **וליטעמיך**. דסבירא לך הא דלעיל דקתני אלו ואלו שלא ברצון חכמים כו' מתרצתא היא דקא רמית אחריתי עליה, ליפרכיה מינה ובה דקתני על שלשה לא מיחו וקא חשיב ארבעה מרכיבין וכורכין וקוצרין וגודשין: ובגידולין גרסינן: **כמאן דאמר אין מעילה בגידולין**. במסכת מעילה (דף יג:): **מחלוקת**. דאנשי יריחו ורבנן: **בשל מכבדות**. כפות תמרים הן בראש הדקל וכפופות זו אצל זו כעין כלי וכשהתמרים נושרין מקבלות אותן וכיון דגבוה וצריך לעלות על הדקל לנוטלן חיישינן שמא יתלוש מן המחוברות דהוי אב מלאכה: **בשל בין הכיפים**. למטה מנופיהן נופות התחתונים וליכא למיחש לתלישה דאין כאן מחוברות: **והא מוקצות נינהו**. שמערב שבת בין השמשות היו מחוברות ונמצאו מוקצות מחמת איסור תלישה ומוקצה בין השמשות מוקצה לכל היום: **וכי תימא הואיל וחזו**. במחובר לעורבים שיש לו הגדילות בתוך ביתו לגדולה ומותר להעמידם עליהן לאוכלם: נבילה שנתנבלה בשבת היתה עומדת בין השמשות לאדם ולא חשיב לה מוכן לגבי כלבים: **ונשמר**. שאינו מופקר ומקפידין עליו לשומרו: **ומכניסו לקיום**. שמתקיים ימים רבים: **ספיחי סטים וקוצה**. קשין לאכילה אבל סטים וקוצה שאינם ספיחים חזו לאכילה סטים מוריק"א קרו"ג: **קוצה**. ווייסר"א: תאינה אינה מתבשלת כאחת אלא זו גמורה היום ואחרת יוצאה בלידה כל ימות הקיץ: **ראשי לפתות**. עלי הלפת מכניסין אותן לקיום על ידי האימהות: **ללפת**. לעלין, דבאימהות כולי עלמא מודו דהא מתקיימין:

הכי

מחלוקת בשל מכבדות. פ"ה כולה שמעתא בנתלשו ביו"ט ודווקא בשל מכבדות דאיכא נמי מחוברות גזרו רבנן שמא יעלה ויתלוש וקשה כהי דלא גזרו בני יריחו בשל מכבדות שמא יעלה ויתלוש תיפוק ליה שמשתמש במחובר דאטו לית להו הא דתנן (ביצה דף לו:) אין עולין באילן וכו' ובין הכיפין נמי אמאי ד"ה מותר הא קמשתמש באילן כדאמר בכירה (שבת דף מה:) אין מניחין נר על גבי דקל שמא ישתמש באילן בשעת נטילתה וכן משמע בעירובין (דף ק:) ובכמה דוכתי ועוד דלא גרע בין הכיפין מבילה שנולדה שהיא על הקרקע דאסרינן בביצה (דף ג:) משום פירות הנושרין *וליכא לאוקמא בפחות מג' טפחים דמותר להשתמש דמ"מ ה"ל לפלוגי בבין הכיפין בין פחות מג' טפחים ליותר ונראה לר"י דשמעתא איירי בתלושין מעי"ט במכבדות ובכיפים ומונחים שם בין השמשות וקאמר מחלוקת בשל מכבדות דרבנן אסרי אפילו נפלו לארץ בי"ט כיון דמכבדות איכא נמי מחוברים גזרינן שמא יעלה ויתלוש כיון דבין השמשות היו על האילן אע"פ שהן תלוש ובני יריחו לא גזרו כיון דתלוש מעי"ט אבל בשל בין הכיפין הואיל ולא היו שם מחוברים ליכא למיגזר אטו שמא יעלה ויתלוש ממקום שלא נשרו והשתא א"ש דלא דמי לבילה דהתם שנולד בי"ט גזרינן והכא בנתלשו מעי"ט וקשה תימה איך יכירו בין אותם שנשרו אתמול לאותם שנשרו היום ונשר מן הכיפין לנשר מן המכבדות ופריך והא מוקצה נינהו כיון דהיו בין השמשות על האילן ולא היו ראויות ליטול שלא ישתמש באילן ובירושלמי דס"פ פריך במה אנן קיימין אי בנשרו מעי"ט ד"ה מותרים ואי בי"ט ד"ה אסורים אלא במה קיימין בספק פי' דבספק לא שייך למיגזר שמא יעלה ויתלוש אלא דוקא בנשרו ודאי בי"ט והיכא דנשרו ודאי בי"ט אפילו בשל בין הכיפין אסור ופריך והא מוקצות נינהו פי' ספק מוקצות נינהו אבל מ"מ קשה דתיפוק ליה שמשתמש במחובר:

דתנן רבי יהודה אומר אם לא היתה נבילה מע"ש. תימה הא התם לא הוי מוכן לאדם לאסור לשוחטה בשבת ומפרש ה"ר יוסף דממשנה יתירה דייק דלא ה"ל למיתני לפי שאינה מן המוכן כיון דכבר תנא אסורה אלא אפילו היה מוכן שאין מוקצה מחמת איסור לא הוי מוכן לכלבים ור"י מפרש מוכן לאדם היינו שעומדת לאכילת אדם ואע"ג דאין ראויה לאדם לאותה שבת היינו מחמת איסור ולא מחמת הקלקלה שלא היה רוצה שיהנה בה אדם ולא אמרינן עמידתה לאדם כעמידתה לכלבים שאלו היתה עומדת לכלבים כמו שעומדת לאדם היתה מותרת כשנתנבלה בשבת דלגבי כלבים ליכא מוקצה מחמת איסור כי יש דברים שראוים ליתן לכלבים חיים כגון עופות וכיוצא בהן ולא אמר דהוי מוכן לכלבים אע"ג דלבסוף הוי מוכן לכלבים אלא אדרבה לפי שסתמא עומד לאדם מקצי ליה מכלבים ה"נ מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם אע"ג דלבסוף הוי מוכן לאדם: **מוכן** לעורבים. אפילו אי לא שרי הכא אלא למי שיש לו עורבים איצטריך ברים ביצה (דף ג:) למיסר פירות הנושרין מטעם גזירה שמא יעלה ויתלוש דלא מצי למימר התם איסורא משום מוקצה שהרי מעמיד שם המשנה בתרנגולת העומדת לאכילה א"כ איסור מוקצה לא שייך בה למיגזר אי לאו משום גזרה שמא יעלה ויתלוש:

כלל אמרו בפיאה כו'. נראה לרבינו תם דמדאורייתא לא מיחייב בפאה אלא זית וכרם ושדה דכתיבי בהדיא בקרא ואחריני תקנתא דרבנן נינהו ושאין מכניסו לקיום לא רצו לתקן פיאה דאינו דבר חשוב ותאינה וכל דדמי לה אף על גב דחשיב איכא בטול עניים לפי שאין לקיטתן כאחד והפסד יתר על הריוח וכמיהין ופטריות הואיל ואין במינו חיובא שאין גדל בקרקע לא תקנו והא דדריש בתורת כהנים יכול שאני מרבה קישואין ודלועין שיהיו חייבין בפיאה תלמוד לומר ובקוצרכם את קציר ארצכם מה קציר שהוא אוכל ונשמר וגידולו מן הארץ אף כל כו' יצאו ירקות כו' אסמכתא בעלמא היא כמו שדורש שם מקרא מעשר ירק אף על גב דהוי דרבנן:

אלא

מהרש"א מהפך הדבורים כן וליכא לאוקמא בתחלה עד ליותר ואח"כ ועוד דלא גרע כו' עד פירות הנושרין ואח"כ ונראה לר"י:

רבינו חננאל

מינין: מתירין טאוויות של הקדש פי' הן נצרים הפרים משרשי אילנות והן קשקשי אילנות והיו אנשי יריחו אומרים אבותינו לא הקדישו אלא הקורות מפני שהיו בעלי בתים נוטלין אותן בחוזק קורות הקדישו גדולין לא הקדישו והיו מתירין הגזיאות ומיחו בידם חכמים ואמרו נהי דמעילה בגידולין ליכא איסורא מיהא איכא רבנן לטעמיהו דפליגי עליה דר' יוסי במעילה פ"ד ואמרי הקדיש אילן ואח"כ נשא פירות שדה ואח"כ נתמלאת עשבים מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן: ואוכלין מתחת הנשרי' פי' מן הפירות הנבלות מן האילן ומיחו בידם חכמים ואסיקנא בלישנא בתרא מחלוקת בשל בין הכיפים ואנשי ירידו סברי מוכן לעורבים הוה מוכן לאדם ורבנן סברי מוכן לעורבים לא הוה מוכן לאדם אבל התמרים של מכבדות שהן מחוברין אם נשרו דברי הכל אסורין מאי טעמא הרואה כי מחוברין היו ותפלו בשבת ואמרו מותרין הן יעלה ויתלוש: ואקשינן ונותנין פיאה לירק והתנן כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל תשמר וכו' ואמרינן בסיפא ומכניסו לקיום חייב בפיאה ותאני עלה הירק אע"פ שלקיטתו כאחת אין מכניסו לקיום ושני רב יהודה משמא דרב האי ירק דקתני במתני' ראשי לפתות הן דמכניסן לקיום ע"י ד"א בכבישה כדרך כל הכבושין. אנשי יריחו סברי כי האי תנא מכנסו לקיום [מיקרי] ורבנן סברי לא: ת"ר נותנין פיאה ללפת ולכרוב רבי יוסי אומר אף לקפלוט ותניא אידך נותנין פיאה ללפת ולקפלוט רבי שמעון אומר אף לכרוב

נושא
פאה לירק

שבת קמ:
ביצה ו: כז:

[ביצה שם]

שבת סח.
ונדה נ:
פיאה פ"א
[מ"ד]

[תוספתא פ"ג]

הגהות
הב"ח

(א) גמרא א"ל רבה והא מוקצות נינהו: